

**ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน
เปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช)**

นางสาวใจมานัส พลอยดี

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-550-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**FACTORS EFFECTING THE SUCCESS AND FAILURE OF COMMUNITY
BUSINESS IN COMPARISON OF MACRO AND MICRO LEVELS
(KHAMKHEANKAEW DISTRICT, YASOTHORN AND LANSKA DISTRICT,
NAKHORN SI THAMMARAT)**

Miss Jaimanus Ploydee

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted In Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master in Economics

Department of Economics in Economics

Graduate School

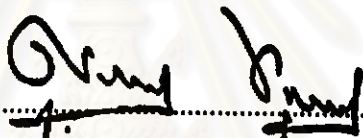
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-550-4

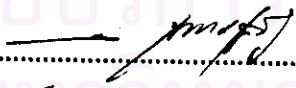
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน เปรียบ
เทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโส
ธร และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช)
โดย นางสาวใจมานัส พลอยดี
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ

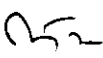
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

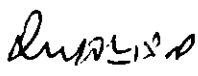

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุธี ประศาสน์เศรษฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กนกศักดิ์ แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ววิทย์ เจริญเลิศ)

ใจมานัส พลอยดี : ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน
เปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอ
ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช) (FACTORS EFFECTING THE SUCCESS
AND FAILURE OF COMMUNITY BUSINESS IN COMPARISON OF MACRO
AND MICRO LEVELS (KHAMKHEANKAEW DISTRICT, YASOTHORN AND
LANSKA DISTRICT, NAKHORN SI THAMMARAT) อ. ที่ปรึกษา ผศ.ดร. ณรงค์
เพชรประเสริฐ, 189 หน้า.ISBN 974-637-550-4

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความสำเร็จและ
ความล้มเหลวจากการนำแนวทางเลือกธุรกิจชุมชนไปปรับใช้ เปรียบเทียบระหว่างภาพรวม
และภาพย่อย ซึ่งเลือกทำการศึกษาที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จำนวน 20 รายและ
ที่บ้านคิ้ว อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 43 ราย รวมทั้งสิ้น 63 ราย

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวจาก
การนำแนวทางเลือกดังกล่าวไปปรับใช้ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับ
ตัวสมาชิก ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และปัจจัยด้านการเงิน ซึ่งสิ่งสำคัญที่
สุดของแนวคิดธุรกิจชุมชนนั้นก็คือ หลักแห่งการพึ่งตนเองของชาวบ้าน นอกจากนี้ในการเข้า
ร่วมดำเนินกิจกรรมยังต้องได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นสำคัญอีกด้วย

จากการศึกษากรณีที่ประสบความล้มเหลวนั้นพบว่า ปัจจัยทางการเงินถือเป็น
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมธุรกิจชุมชนต้องประสบกับปัญหา การไม่สามารถระดม
เงินออมได้ด้วยชาวบ้าน ทำให้ธุรกิจต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก ขณะที่กรณีที่ประสบ
ความสำเร็จนั้นมีการระดมทุนจากชาวบ้านได้เป็นส่วนใหญ่ และมีแนวโน้มที่ชาวบ้านจะเข้าร่วม
มากขึ้น ทำให้การดำเนินกิจกรรมธุรกิจชุมชนมีความเข้มแข็งทางด้านการเงิน

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.....
ปีการศึกษา2540.....

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C860135 : MAJOR ECONOMICS
KEY WORD; COMMUNITY BUSINESS / SELF-DEPENDENT / PARTICIPATION

JAIMANUS PLOYDEE : FACTORS EFFECTING THE SUCCESS AND FAILURE OF COMMUNITY BUSINESS IN COMPARISON OF MACRO AND MICRO CASES (KHAMKHEANKAEW DISTRICT, YASOTHORN AND LANSKA DISTRICT, NAKORNSRITAMMARAT) THESIS ADVISOR : ASST. PROF. NARONG PETPRASERT, Ph.D. 184 pp. ISBN 974-637-550-4

The objective of this thesis is to study factors that effect to the success or failure from community business in comparative macro and micro cases. The case study is composed of questionnaire 63 households divided into Khumkeankaew district, Yasothorn 20 households and Lanska district, Nakomsritammarat 43 households. And interview community's leaders.

The important factors that effect the success or failure from community business are Leadership factor Membership factor External interaction factor and Financial factor. The essential of community business are self-dependent and participation of .

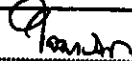
With regard to failure case the author has found that Financial factor is the most important factor that caused to the community business meets the problems. While successfulness case can assemble capital by rural people and the trend of participation by rural people is increasing.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... Economics

สาขาวิชา..... Economics

ปีการศึกษา..... 1997

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้ามีความตั้งใจตั้งแต่เมื่อครั้งที่ได้เข้ามาศึกษาว่าจะเลือกแผนการศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ เพราะมีความเชื่อมั่นว่าในการเขียนวิทยานิพนธ์นั้นมิได้ใช้เพียงเฉพาะความรู้หรือข้อมูลที่มีอยู่เท่านั้น หากแต่จะต้องเรียนรู้วิธีการคิด การจัดระเบียบข้อมูลทางความคิดเพื่อนำเสนอประเด็นที่สนใจออกมาอย่างเป็นระบบ ข้าพเจ้าใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปีในการเลือกหัวข้อเรื่องและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประเด็นที่ข้าพเจ้ามีความสนใจก็คือ การศึกษาในเรื่องที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนได้ อาจารย์ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐเป็นผู้ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าในการศึกษาเรื่องดังกล่าว ด้วยการนำเสนอแนวคิด “ธุรกิจชุมชน” ขึ้นมา

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้รับความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายทั้งจากอาจารย์ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐซึ่งถือเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์วรวีทย์ เจริญเลิศ อาจารย์กนกศักดิ์ แก้วเทพและอาจารย์สุธี ประศาสน์เศรษฐ์ ที่ช่วยแนะนำ ตลอดจนให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานศึกษานี้ ทั้งยังช่วยแก้ไขปรับปรุงให้งานศึกษานี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องขอขอบคุณในความเอื้ออารีของชาวบ้านทั้งที่ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พร้อมทั้งนางสาวภคพร วัฒนดำรง นางสาวเดือนฉาย สิงห์เทพ และเพื่อนๆที่คอยถามถึงความคืบหน้าและให้กำลังใจเป็นระยะ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อครั้งที่ลงไปเก็บข้อมูลที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และที่จะลืมไม่ได้เลยก็คือนางสาวเพชรรัตน์ รัตนธีรโรจน์เพื่อนเมื่อสมัยที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ลงไปช่วยเก็บข้อมูลทั้ง 2 จังหวัดและคุณยายจรรยา เพ็ชรไพบุลย์ คุณยายของข้าพเจ้าเองที่ให้ความรักความเข้าใจข้าพเจ้าเสมอมาแม้จะทราบว่าข้าพเจ้าไม่สามารถเรียนจบได้ภายใน 2 ปี อีกทั้งยังให้การสนับสนุนทางการเงินในการศึกษาตลอดมา

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานศึกษานี้จะสามารถนำไปปรับใช้ เพื่อให้ชาวบ้านที่เหลืออีกหลายชุมชนได้ตั้งสติและเริ่มต้นในการทำธุรกิจที่เป็นของชุมชน ด้วยการเริ่มต้นจากการทำธุรกิจเล็กๆและขยายใหญ่ขึ้นโดยไม่ลืมความพอดีของคนในชุมชน ข้าพเจ้าเชื่อว่าเมื่อใดก็ตามที่ชาวบ้านสามารถอยู่รอดและพึ่งพาตนเองได้แล้ว ภาพของการชุมชนมูมเรียกกร้องการตกเป็นเบี้ยล่างของนายทุนจะลดลง

นางสาวใจมานัส พลอยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
1.3 ขอบเขตการศึกษา	9
1.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	10
1.5 วิธีการศึกษา	11
1.6 วิธีการสร้างแบบสอบถาม	12
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
1.8 คำจำกัดความ	13
1.9 องค์ประกอบวิทยานิพนธ์	15
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมายของธุรกิจชุมชน	16
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสะสมทุน	31
2.4 แนวคิดเศรษฐกิจฐานมัย	34
2.5 กรอบการวิเคราะห์ธุรกิจชุมชน	37
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
3. ธุรกิจชุมชน	
3.1 หลักการของธุรกิจชุมชน	58
3.2 โครงสร้างการบริหารจัดการของธุรกิจชุมชน	62
3.3 รูปแบบการดำเนินงาน	69
3.4 แหล่งที่มา-ใช้ไปของเงินทุน	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	79
3.6 ปัญหาที่เกิดขึ้นของธุรกิจชุมชน	85
3.7 แนวทางในการแก้ไข	87
4. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ของธุรกิจชุมชนในภาพรวม (Macro)	
4.1 กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ	94
4.2 กรณีที่ประสบความล้มเหลว	102
5. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ของธุรกิจชุมชนในภาพย่อย (Micro)	
5.1 กรณีศึกษาหมู่บ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	109
5.2 กรณีศึกษาอำเภอลำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร	136
6. บทสรุป	
6.1 สรุปผลการศึกษา	151
6.2 ข้อเสนอแนะ	156
รายการอ้างอิง	157
ภาคผนวก ก.	161
ภาคผนวก ข.	169
ภาคผนวก ค.	180
ประวัติผู้เขียน	189

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงสัดส่วนมูลค่าการผลิตจำแนกตาม สาขาการผลิตในปี 2536-2539	3
3.1 แสดงข้อแตกต่างระหว่างธุรกิจชุมชนและธุรกิจขนาดย่อม	59
5.1 แสดงการผลิตของชาวคีรีวงในรอบหนึ่งปี	115
5.2 แสดงกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง	121
5.3 แสดงยอดเงินฝากธนาคารพาณิชย์ของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงระหว่างปี 2536-2538	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญูปภาพ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 แสดงการมีปฏิสัมพันธ์ของ 4 สถาบัน	21
2.2 แสดงกระบวนการสะสมทุนในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	32
2.3 แสดงภาพของการผลิตซ้ำ	33
2.4 แสดงกรอบการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1	40
2.5 แสดงกรอบการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 2	43
2.6 แสดงกรอบการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 3	44
2.7 แสดงกรอบการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 4	45
2.8 แสดงเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าชุมชนนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว จากการนำแนวทางเลือกธุรกิจชุมชนมาปรับใช้	48
2.9 แสดงวงจรการดำเนินธุรกิจชุมชน	49
3.1 แสดงขั้นตอนในการพัฒนาชุมชน	60
3.2 แสดงความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของธุรกิจชุมชน	62
3.3 แสดงลักษณะโครงสร้างของธุรกิจชุมชนกรณีที่ 1	65
3.4 แสดงลักษณะโครงสร้างของธุรกิจชุมชนกรณีที่ 2	67
3.5 แสดงลักษณะโครงสร้างของธุรกิจชุมชนกรณีที่ 3	68
3.6 แสดงลักษณะโครงสร้างของธุรกิจชุมชนกรณีที่ 4	69
3.7 แสดงรูปแบบการเข้าร่วมในธุรกิจชุมชนกรณีที่ 1	71
3.8 แสดงรูปแบบการเข้าร่วมในธุรกิจชุมชนกรณีที่ 2	72
3.9 แสดงรูปแบบการเข้าร่วมในธุรกิจชุมชนกรณีที่ 3	73
3.10 แสดงรูปแบบการเข้าร่วมในธุรกิจชุมชนกรณีที่ 4	73
3.11 แสดงลักษณะการเกิดขึ้นของธุรกิจชุมชน	74
3.12 แสดงลักษณะของการขยายกิจกรรมของธุรกิจชุมชน	75
4.1 แสดงโครงสร้างการจัดองค์กรของสหกรณ์การเกษตรทำนางแนว จำกัด	96
4.2 แสดงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ของธุรกิจชุมชนในภาพรวม (Macro)	108
5.1 แสดงการบริหารงานหมู่บ้านอพ. บ้านคีรีวง	114
5.2 แสดงการออมทรัพย์ของกลุ่มหรือชมรมของหมู่บ้านคีรีวง	119
5.3 แสดงสายการบังคับบัญชาของบริษัทเครือข่ายผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด	125
5.4 แสดงภาพการระดมทุนของชาวบ้าน	127
5.5 แสดงกระบวนการสะสมทุนของหมู่บ้านคีรีวง	128

สารบัญรูปรภาพและแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิที่	หน้า
5.6 แสดงการขยายกิจกรรมของหมู่บ้านคีรีวง	130
5.7 แสดงการมีส่วนร่วมในธุรกิจชุมชนกรณีหมู่บ้านคีรีวง	133
5.8 แสดงรูปแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการออมทรัพย์	133
5.9 แสดงโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทอุทัยยศกิจ จำกัด	139
5.10 แสดงขั้นตอนการระดมทุนกรณีบริษัทอุทัยยศกิจ จำกัด	144

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย